

Seminari d'estètica i filosofia de l'art

Codi: 100281
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500246 Filosofia	OT	3	0
2500246 Filosofia	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Jessica Patricia Jaques Pi
Correu electrònic: Jessica.Jaques@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

És una avantatge poder llegir en francès, tot i que no és indispensable. D'altra banda, i respecte a les llengües a l'aula i als processos avaluatoris, són benvingudes, a més del català: castellà, francès, anglès, italià, portugués i alemany

Equip docent

Joan Maria Minguet Batllori
Gerard Vilar Roca
Jessica Patricia Jaques Pi

Equip docent extern a la UAB

Andrea Soto
Androula Michäel
Barbara Bayarri
Emmanuel Guigon
Laura Vilar
Maria Jose Balsach
Membres d'Art en Curs
Miquel Molins
Núria Pedret
Oriol Matamales
Sara Gómez
Sílvia Galí

Prerequisits

No n'hi ha.

Objectius

L'assignatura *Seminari d'Estètica i Filosofia de l'art* porta per subtítol: « Filosofia amb l'art: el cas Picasso ». L'objectiu principal d'aquesta assignatura és fer filosofia *amb* l'art. En tractar-se d'una optativa de final de grau, proposa un pas més respecte a la filosofia *sobre* l'art i, tot emmarcant-se en l'àmbit de la filosofia aplicada, pretén la proximitat màxima entre els fets artístics i el discursos filosòfics sobre els mateixos: pretén comprendre la *poiesis* artística atenent tant a les paraules com a les coses. Els fets triats pertanyen al corpus picassià, en una selecció d'obres que n'inclou d'objectuals (pintures, escultures, *ready mades*, gravats), documentals (fotografies, filmacions), textuais (poemes, aforismes, textos teòrics), performatives (obres de teatre, coreografia). El discurs pretindrà esgrimir narratives desateses en l'*art writing* sobre Picasso, especialment vinculades a temàtiques filosòfiques.

Els objectius específics són :

1. La pràctica de la construcció de relats filosòfics respecte a fets artístics
2. L'assoliment d'un grau inicial d'experiència en la filosofia aplicada a la construcció de relats artístics i la seva incidència en els fòrums de debats corresponents.
3. El coneixement a fons dels textos implicats
4. El coneixement a fons d'una selecció d'obres de Picasso especialment interessants per a la filosofia i la pràctica de noves narratives picassianes
5. La professionalització en el món picassià i afins.

Competències

Filosofia

- Analitzar i sintetitzar els arguments centrals dels textos fonamentals de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals actituds filosòfiques en l'àmbit de l'estètica i saber aplicar-les críticament en el món de l'art.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Reconèixer i interpretar temes i problemes de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Utilitzar un pensament crític i independent a partir dels temes, els debats i els problemes que planteja la filosofia tant històricament com conceptualment.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar el rigor filosòfic en un text escrit seguint els estàndards internacionals de qualitat.
2. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma, tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
3. Comunicar de forma oral i escrita, amb correcció, precisió i claredat, els coneixements adquirits.
4. Debatre a partir del coneixement especialitzat adquirit en un context interdisciplinari
5. Descriure amb precisió l'objecte artístic amb el llenguatge propi de la crítica d'art.
6. Desenvolupar habilitats d'aprenentatge autònom
7. Discriminar els trets que defineixen el lloc d'un autor en el context d'una problemàtica i reorganitzar-los en un esquema coherent.
8. Distingir i analitzar els debats clàssics i actuals de la història de l'art
9. Distingir i esquematitzar el contingut fonamental d'un text filosòfic.
10. Dominar en el grau necessari els idiomes rellevants per a la pràctica professional.
11. Elaborar un treball individual en el qual s'expliciti el pla de treball i la temporalització de les activitats.
12. Establir relacions entre ciència, filosofia, art, religió, política, etc.
13. Establir una planificació per desenvolupar un treball sobre la matèria
14. Exposar els conceptes propis de la història de la filosofia
15. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuals en els textos formals i científics
16. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats
17. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
18. Identificar els errors normatius, estilístics o argumentatius d'un text
19. Identificar la imatge artística situant-la en el seu context cultural.
20. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
21. Interpretar els continguts d'un text de teoria artística.
22. Llegir comprensivament textos filosòfics bàsics.
23. Participar en debats sobre qüestions filosòfiques respectant les opinions dels altres participants
24. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
25. Reconèixer, amb mirada experta, referents filosòfics del passat i del present i avaluar-ne la rellevància.

Continguts

Els continguts es constituïran en forma de cinc correlacions especialment fructíferes per als objectius pretesos. S'indiquen les lectures filosòfiques que ajudaran a generar-ne un discurs.

1. *Stories / history* en els relats sobre les arts (Hume : l'estàndart empíric ; Kant : la idea regulativa i el judici estètic ; Foucault: « Las Meninas »; Bourriaud : La estètica relacional; Lyotard: la condició postmoderna)

1.1. Quatre possibles narratives sobre Picasso (Krauss & co.: quatre maneres de narrar)

2. Privilegi de la successió contra el privilegi de la simultaneïtat en la narració sobre les arts (Hegel : estils i superació ; Belting : la superació de la narració historicista)

3. Disciplina / indisciplina en els processos creatius (Kant : el joc de les facultats de l'ànim ; Jaeger : teatre i filosofia ; Rancièrè : la indisciplina)

3.1. La indisciplina artística Picassiana: la tensió gest / traç

Pintura

Escultura

Dibuix

Gravat

(Dansa - Circ)

Esriptura

Poesia

Teatre. El cas de (*El desig atrapat per la cua - Le Désir attrapée par la queue*)

Il·lustració

Fotografia

(Cinema)

Cuina i gastronomia

La Cuina de Picasso com a dispositiu creatiu [catàleg *La cuina de Picasso*, textos escollits]

4. Creativitat autònoma / creativitat heterònoma

4.1. Què és crear. (**Kant: §§; Deleuze, ¿Qué es el acto de creación?**)

L'amistat i la creació col·lectiva : polifinies i ventríloques (Aristòtil: *poiesis* i *philia*; Kant: el desinterès): Jaume Sabatés, Josep Palau i Fabre, Gertrude Stein, Max Jacob, Guillaume Apollinaire.

4.2. El taller laboratori

5. Obra autònoma / obra heterònoma

5.1. Construcció (Cassirer) / Mímesi - Expressió

5.2. Símbol - signe (Kant, Cassirer, Krauss). La Guitarra.

5.3. Força (revolució ; Kant) / Harmonia (disharmonia)

5.4. Artificació / desartificació (Rancièrre, *La repartició d'allò sensible*)

5.5. Aura /desaturatizació (benjamin)

5.6. Cos / gènere. La dona forta. (Foucault, "El cuerpo utópico")

5.7. Excès / precarietat

5.8. Fragment/obra

5.9. Simultaneïtat / Successió -

5.10. Unicitat / Sèrie

5.11. Autoria / Variacions (Foucault, "¿Qué es un autor?")

5.12. Autoria / Anonimat (Foucault, "Les heterotopies")

- 5.12. Història de la pintura - pintura d'història (Jèssica Jaques, "Las Meninas de Picasso, 1957: Cal·ligrafies de la indisciplina")
- 5.13. Memòria / Oblit
- 5.14. Icona / Repetició
- 5.15. Geni (Kant) /Anonimat (Stein)
- 5.16. Identitat / exorcismes (Foucault; Steinberg)
- 5.17. Autorretrat / metamorfosi
- 5.18. Iconografies / metamorfosis. El cas de les iconografies culinàries. (Ovidi, *Les metamorfosis*. textos sel·leccionats]
- 5.19. Obra / imatge(Didi-Uberman)
- 5.20. Compromís (Sartre: engagement) / llibertat
- 5.21. Política / economia

Metodologia

La metodologia és la neosocràtica, és a dir: la generació i la transferència de coneixements des de la reivindicació del potencial formatiu tant d'estudiants com de professors. Està dirigida des del Projecte d'Innovació Docent *Art en curs*, del qual Jèssica Jaques n'és Investigadora Principal. En aquest projecte d'innovació docent intervenen diversos Graus: Filosofia, Història de l'Art, Musicologia, Disseny, Dansa i Coreografia, amb especial atenció a llur intersecció. L'àmbit d'acció és el recorregut de la formació fora de l'aula a l'aula, en aquesta direcció. El model pedagògic és el neosocràtic. L'àmbit és el de l'estètica aplicada, en un afany per la professionalització en projectes filosòfico-artístics d'incidència en l'esfera pública. És en atenció a aquesta qüestió que els alumnes que ho desitgin i en mostrin les competències podran fer les pràctiques de grau amb vincles amb el món picassà.

Les activitats dirigides consten de classes magistrals amb una alta incentivació a la participació, així com de seminaris i programes de tutories en microgrups i individuals

Les activitats supervisades estan formades per les contribucions als seminaris i les aportacions a les proves escrites, així com a visites a museus i centres artístics recomanats a principis de curs i en l'intent que la praxis discursiva acompanyi una praxis artística segons els procediments de l'estètica aplicada.

Les activitats autònomes tenen com a referent essencial la lectura de i el treball conceptual i d'aplicació sobre els textos i imatges avaluable.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes, seminaris, tutories en microgrups i individuals	60	2,4	11, 12, 14, 25

Tipus: Supervisades

---

workshops de praxis de narrativa artística i visita a exposicions, esdeveniments artístics, proves, contribucions als seminaris	30	1,2	3, 4, 7, 9, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 23, 24
---	----	-----	--

Tipus: Autònomes

---

lectura i conceptualització de textos i treball sobre imatges	52,5	2,1	2, 6, 7, 9, 11, 13, 22
---	------	-----	------------------------

Avaluació

L'avaluació es realitzarà de manera contínua i evolutiva. S'efectuaran tres proves obligatòries i una d'optativa. Les dues primeres es realitzaran a l'aula. La tercera serà de caràcter sintetitzador respecte al curs i l'alumne l'enviarà de manera digital. En principi i excepte canvis en el dia a dia de la Facultat o força major, els dies de les proves són: 16 octubre, 16 novembre, 11 gener, les dues primeres a l'aula i l'hora de classe. A cada prova entrarà un/dos bloc/s temàtic/s amb les lectures corresponents i una visió global respecte a l'assignatura. Aquestes proves tindran la puntuació: Prova 1: 2 punts; Prova 2: 2 Punts; Prova 3: 3 Punts. Això proposa un màxim d'un 7/10. A més, l'alumne serà convidat a realitzar optativament un *Quadern de Bitàcola* que serà enviat semanalment a l'adreça <picassouab@gmail.com> sota uns requeriments concrets i que s'avaluarà amb un màxim de 3 punts; els lliuraments hauran de ser puntuals i setmanals a partir del 2 d'octubre.

Els criteris d'avaluació seran:

1. La selecció pertinent dels temes a tractar a l'hora de plantejar les principals qüestions de la filosofia amb l'art a partir d'una obra de Picasso
2. La claredat argumentativa
3. La utilització adient del vocabulari vinculat a l'assignatura
4. La manifestació de la comprensió dels continguts proposats a les sessions
5. La manifestació de la comprensió dels continguts de les lectures obligatòries i del corpus Picasso
6. La correcció de l'estil d'escriptura
7. La capacitat de discussió amb el grup i sobre els textos.
8. L'audàcia en l'apropiació dels continguts (*sapere aude*), és a dir, l'apropiació dels continguts per a l'elaboració d'aportacions originals respecte a les narratives picassianes existents. Aquestes aportacions podran incloure una part de praxis artística.

La revisió ordinària es realitzarà després de cada prova als horaris habituals de despatx. Atès el nombre elevat d'alumnes, es podrà fer durant tot el mes entre prova i prova. La revisió ordinària global de l'assignatura es realitzarà un dia concret que s'indicarà al gener, i serà al despatx

Els alumnes que no puguin realitzar alguna (-es) de les proves les duran a terme el dia i l'hora de la reavaluació (gener, encara per determinar per la Facultat), i respectant les limitacions horàries d'aquesta. Tanmateix, es valorarà positivament el seguiment puntual de les proves. La nota final no serà la mitjana de les tres proves, sinó que es farà una valoració final de l'evolució formativa de l'estudiant. Les notes es comunicaran per correu electrònic al correu institucional dels alumnes.

La recuperació, amb data i lloc fixats per la Facultat, queda reservada als alumnes que no hagin fet alguna -es de les proves en el dia indicat al calendari o que hagin suspès l'assignatura.

La nota de l'alumne serà "no avaluable" quan no s'hagi presentat a la totalitat de les proves sigui al dia indicat al calendari sigui el dia de la reavaluació.

Totes les indicacions importants quedaran escrites al Moodle, per tal deixar-ne constància escrita pública.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Quadern de bitàcola	20 %	5	0,2	2, 3, 6, 9, 12, 13, 14, 16, 21, 23, 24, 25
Tres lliuraments o exàmens	80%	2,5	0,1	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25

Bibliografia

Textos filosòfics / estètics de lectura obligatòria

Aristòtil, *Ética Nicomaquea*. Madrid, Gredos.

Belting, H., *The End of the History of Art?*. The University of Chicago Press, 1987 (1983)

Bourriaud, N., *Estètica Relacional*. Buenos Aires, Adriana Hidalgo, 2006 (1997)

Cassirer, E., « Art », *Antropologia filosòfica*. FCE (1944)

Didi-Überman, G., *Lo que vemos, lo que nos mira*, Buenos Aires, Manantial, 2010.

Hegel, G. W., *Lliçons d'estètica* (Introducció). Barcelona, ed. 62 (1835).

Hume, D : *L'estàndard del gust* (1757). -*Of the Standard of taste*. Boston: The Harvard Classics, vol 27., 1909-1914. First published in 1757. On line edition:

[<http://www.bartleby.com/27/15.html>]. Trad. Cast *La norma del gusto*, Museu valencià de la Il·lustració i de la Modernitat, 2008.

Jaques, J., *Kant's Aesthetic Reading of Aristotle's Philia: Disinterestedness and the Mood of the Late Enlightenment*. Revista de Filosofia, Vol. 37, 2 (2012): 55-68.

Jaques, J. "Las Meninas de Picasso 1957.: Caligrafies de la indisciplina"; a MARI, AN. *La modernitat Cauta*, Angle Editorial, 2015.

JAques, J., "Qué se cuece en el *El Deseo atrapado por la cola o la dramaturgia gastropoiética en la ocupación*". La cocina de Picasso, MPB, 2018.

Jaeger, W., *Paideia : los ideales de la cultura griega*. México, FCE.

KANT, I., *Crítica de la facultat de jutjar*. Barcelona, Ed. 62, 2004 (1790),

FOUCAULT, M. "Heterotopias", *Topografías*

FOUCAULT, M. "El cuerpo utópico", *Topografías*

FOUCAULT, M., « Las Meninas" (*Les suivantes*). A *las Palabras y las cosas* (*Les mots et les choses*), Barcelona, Paidós, 1997 (1964 /1966)

Rancière, J., *Pensar entre las disciplinas*. Brumaria 268 (2008).

RANCIÈRE, J., *El inconsciente estético*, Buenos Aires, Del Estante, 2005

RANCIÈRE, J., *El viraje ético de la estética y la política*, Santiago de Chile, Palinodia,2006

WALLIS, B. (ed.), *Arte después de la modernidad*, Madrid, Akal, 2001.

Sartre, J. P., "Qu'est-ce que la littérature?", Les Temps Modernes, 1947; recollit a *Situations II* . París: Gallimard, 1951.

Sartre, J. P., *A puerta Cerrada*. (1954)

Sartre, J.-P. *Paris sous l'occupation*. London: La France Libre, 1945.

Schiller, F., *Cartas sobre la educación estética del hombre* (1795).

Textos de filosofía de l'art de lectura recomanada

AAVV: *What is Contemporary Art?*, Berlín, Sternberg Press, 2010

AGAMBEN, G., *Desnudez*, Barcelona, Anagrama, 2011

DIDI-HUBERMAN, G., *Ante el tiempo. Historia del arte y anacronismo de las imágenes*, Buenos Aires, Adriana Hidalgo, 2006

DIDI-HUBERMAN, G., *Pueblos expuestos, pueblos figurantes*, Buenos Aires, Manantial, 2014

KRISTEVA, J., *Desire in Language*, New York, Columbia University Press, 1980

LIPPARD, L. R., *Six years: the dematerialization of the art object from 1966 to 1972; a cross-reference book of information on some aesthetic boundaries*, Nueva York, Praeger, 1973

PAGLIA, C., *Sexual Personae: Art and Decadence from Nefertiti to Emily Dickinson*, New Haven, Yale University Press, 1990

Textos específicos sobre Picasso per a l'assignatura

Ascal, B., Pablo Picasso. Poèmes & Propos. Alphaboof, Paris, 2013.

Bernardac, M.-L. -Piot, C.. *Picasso écrits*. París: Éditions de la Réunion des musées nationaux: Gallimard, 1989.

Bernardac, M.-L / MICHÄEL, A.. *Picasso, propos sur l'art*. Paris: Gallimard, 1998.

Brunner, Katheleen. *Picasso Rewriting Picasso*. Black Dog Publisher,

Daix, P., *Le nouveau dictionnaire Picasso*. Ed. RobertLafont, S.A., París, 2012.

Garaudy, R. *Le Communisme et la renaissance de la culture française*. Paris: Sociales, 1945.

KRAUSS, R., *Arte desde 1900: modernidad, antimodernidad, posmodernidad*, Madrid, Akal, 2006.

Krauss, R. " In the Name of Picasso." *October*, no. 16 (March 1981): 5-21.

Krauss, R. *The Picasso Papers*. New York: Farrar, Strauss, and Giroux, 1998.

JAQUES, J., "*Las Meninas*" de Picasso, 1957: *cal·ligrafies de la indisciplina*, a MARÍ, A. (ed). *La modernitat cauta*. Barcelona, Angle Editorial, 2014.

Jaques, J., *Picasso en Gósol, 1906: un verano para la modernidad*. Madrid, Antonio Machado, 2006.

JAQUES, J., "Repenser Picasso. *Le désir attrapé par la queue* et les iconographies culinaires de l'absurde et de la stupeur", *Proceedings of the European Society of Aesthetics* 7, 2015, pp. 297-316.

Michaël, A. - Wolf, L., (Ed.), *Le Cahier de l'Herne : Picasso*. Ed. de l'herne, París, 2014.

Michaël, A., *Picasso Poète*, Les Éditions Beaux-Arts de París, 2008.

STEIN, G., *Writings*, 2 vols. Library of America, 2009.

Steinberg, L., "El burdel filosófico".

ROMA, Valentín, *Economia:Picasso*, Museu Picasso de Barcelona, amb el co-comissariat de Pedro G.Romero; *Archivo F.X.: Wirtschaft, Ökonomie, Kunjunktur*, Württembergischer Kunstverein de Stuttgart. Barcelona, MPB, 2012 .

Textos de Picasso

Inglada, Rafael (ed.), *Pablo Ruiz Picasso. Textos Españoles (1894-1968)*. Málaga, BAMC, 2006.

Jaques, J., Una selecció dels textos de Picasso seran proposats durant el curs segons la traducció de la professora responsable de l'assignatura

Michaël, A., *Picasso Poèmes*. Ed. Le Cherche Midi, París, 2005. Trad. Cast. de Anna Nuño. Barcelona Editorial, 2008.

Textos generals sobre Picasso

A principi de curs es facilitarà una bibliografia general de Picasso focalitzada des dels treballs proposats per els alumnes.